

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ПРАКТИК ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції
(м. Харків, 29 листопада 2022 року)**

**ЗАПРОВАДЖЕННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ
ПРАКТИК ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Матеріали

**Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(м. Харків, 29 листопада 2022 року)**

**Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
Мукачівський державний університет
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
ДЗВО «Донбаський державний педагогічний університет»**

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ПРАКТИК ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(м. Харків, 29 листопада 2022 року)**

Харків
2022

УДК 378.014.6:005.6]:001.895-048.22(062.552)

З 30

*Друкується за рішенням Вченої ради
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради (протокол Вченої ради № 4 від 16 листопада 2022 р.)*

Редакційна колегія:

Пономарьова Г. Ф. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України, Почесний громадянин Харківської області, ректор – голова;

Степанець І. О. – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з наукової роботи – заступник голови.

Члени редакційної колегії:

Дмитренко К. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, учений секретар;

Одарченко В. І. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Демченко Н. Д. – кандидат філологічних наук, доцент;

Цуранова О. О. – кандидат мистецтвознавства, доцент;

Тупиця А. І. – керівник навчально-методичного відділу.

Відповідальність за якість і достовірність матеріалів
несуть автори публікацій.

З 30 Запровадження інноваційних освітніх практик як засіб підвищення якості національної освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (29 листоп. 2022 р., м. Харків) / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради [Електронне видання]. – Харків : ХГПА, 2022. – 478 с.

До матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції включені доповіді науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої та загальної середньої освіти, аспірантів, здобувачів.

Тематика матеріалів збірника охоплює питання модернізації національної освіти в контексті ідей і теорій класичної педагогічної думки; особливості упровадження та розвиток сучасного інформаційно-ресурсного забезпечення освітнього процесу у закладах освіти; особливості та досвід інноваційних освітніх практик за кордоном; зміст гендерночутливого підходу у сучасній освіті: соціальний, педагогічний та психологічний аспекти.

УДК 378.014.6:005.6]:001.895-048.22(062.552)

© Харківська гуманітарно-педагогічна академія, 2022

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Шановні учасники конференції!

У цей складний і напружений для нашої України час воєнного стану, ми, українці, кожен на своєму місці, продовжуємо наполегливо вирішувати освітні і наукові завдання, намагаючись наблизити час нашої перемоги.

Про це говорить і факт нашого зібрання, і навіть тема конференції, ключовими словами у назві якої є «якість національної освіти». Саме мова про перспективи інноваційного розвитку освіти надихає нас на працю, пошук, творчість, самовідданість задля процвітання національної освіти, а значить і нашої рідної України.

Проблема підвищення якості національної освіти є надзвичайно актуальною для обговорення, а її вирішення потребує від нас пошуку оптимальних шляхів і засобів забезпечення освітнього процесу на новому рівні ефективності і результативності.

Ми маємо слідувати істині, що якість, як результат освіти, – це якість особистості, що фіксується через категорії її культури, громадської зрілості, рівня компетентності тощо.

Причому, вчити себе самого – благородна справа, але більш благородна – вчити інших; до речі, останнє куди легше.

Пам'ятаймо слова відомого українця М. Грушевського «Школа повинна дати те, чого треба життю» та слова відомого англійця Дж. Галіфакса «Освіта – це те, що залишається, коли вже забули все, чого нас учили».

Сподіваюсь, що матеріали електронного збірника конференції стануть у нагоді всім працівникам освіти для стимулу та натхнення розробляти і поширювати інноваційні ідеї та знахідки у практиці забезпечення якості української освіти.

Тож, руху нам усім, терпіння, мудрості і здобутків на шляху вдосконалення і розвитку освіти й освітян України.

Все буде Україна!

Слава Україні!

Галина ПОНОМАРЬОВА, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України, Почесний громадянин Харківської області, ректор Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

3. Нечипоренко В. Розвиток культурно-дозвіллевих компетенцій дітей та молоді з обмеженими можливостями здоров'я в умовах реабілітаційного театру. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіки*. 2016. №2(17). С. 80–85.

4. Якимович Д. Соціальне виховання підлітків засобами театрального мистецтва в центрах соціально-психологічної реабілітації дітей: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи* : матеріали міжвуз. дистанц. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти, Харків, 19 трав. 2021 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [за ред. М. П. Васильєвої]. Харків : ХНПУ, 2021. С. 74–75.

5. Flute theatre. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://flutetheatre.co.uk/6505-2/> (Дата звернення 12.11.2022).

6. Hunter K. *Shakespeare's Heartbeat: Drama games for children with autism*. Routledge, 2014. 250 p.

ЕКОЛОГО-МОРФОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕПІГЕЙНИХ ТА ЕПІФІТНИХ ЛІХЕНІЗОВАНИХ ГРИБІВ (*LICHENOPHYTA*) СОСНОВОГО ЛІСУ С. ГАВРИЛІВКА ІЗЮМСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дерюшева К. С., Упатова І. П.

Збереження біорізноманіття є дуже важливим завданням сучасності на шляху до збереження природи та людства, оскільки збіднення і знищення флористичного складу, внаслідок інтенсифікації антропогенної діяльності, військових дій, неминуче супроводжується не тільки зниженням біорізноманіття, але й зменшенням стійкості екосистем та, відповідно, потенційних можливостей біосфери в цілому.

Серед рослинних угруповань, які занесені до Зеленого списку Харківської області виокремлюються лісові угруповання, а саме, Асоціації соснових лісів лишайникових (*Pineta licheniosa*).

Лишайники, як і інші живі об'єкти відіграють важливу роль у багатьох біогеоценозах, особливо лісів. Ліхенізовані гриби (*Lichenophyta*) соснових борів Харківської області досі залишається недостатньо вивченою групою, що загалом визначає актуальність даного дослідження.

За даними, наданими НДУ «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем», станом на 01.01.2021 року у переліку видів рослин та грибів, зазначено види, що підлягають особливій охороні на території Харківської області, серед них зазначено представників групи ліхенізовані гриби (*Lichenophyta*) [1], а саме, Цетрарія степова, або Целокаулон степовий, корнікулярія степова *Cetraria steppae* (Savicz) Karnef. (*Coelocaulon steppae* (Savicz.) Barreno & Vazques, *Cornicularia steppae* Savicz), яка належить до Відділу Лишайники (*Lichenophyta*) Класу Сумчасті лишайники (*Ascolichenes*) родини

Пармелієві (*Parmeliaceae*), даний вид занесений до Червоної книги України (1996), а також, Кладонія зірчаста, кладонія Альпійська *Cladonia stellaris* (*Opiz.*) *Brodo* (*Cladonia alpestris* (*L.*) *Rabenh.*), яка належить до Відділу Лишайники (*Lichenophyta*) Класу Сумчасті (*Ascomycota*) лишайники Родини Кладонієві (*Cladoniaceae*), роду Кладонія (*Cladonia*), вид занесений до Червоної книги України (2009) [3].

Метою роботи є дослідження типового видового складу ліхенізованих грибів (*Lichenophyta*) соснового лісу району с. Гаврилівка Ізюмського району Харківської області.

Для досягнення поставленої мети було зазначено завдання дослідити кількісний і якісний склад епіфітних й епігейних лишайників – індикаторів соснового лісу с. Гаврилівка.

Об'єкт дослідження: лишайники Харківської області.

Предмет дослідження: типовий видовий склад епіфітних та епігейних лишайників соснового лісу с. Гаврилівка Ізюмського району Харківської області

У ході дослідження використані наступні методи дослідження: аналіз наукової літератури та сайтів мережі Інтернет; спостереження, польові дослідження (маршрутний, напівстаціонарний) і камеральні (таксономічна обробка гербарного матеріалу, аналіз ліхенологічних описів), порівняльно-описовий; статистична обробка даних; метод систематизації та узагальнення; метод гербаризації.

Для реалізації поставленої мети було проаналізовано науково-ліхенологічну літературу за темою дослідження, досліджено питання щодо біологічних особливостей ліхенізованих грибів (*Lichenophyta*), їх морфологічних типів таломів (біоморфи), анатомічної будови, екологічних особливостей; розкрито поняття епігейні та епіфітні лишайники, наведено фізико-географічну характеристика району дослідження [2].

За допомогою атласів і довідників визначено типовий видовий склад та систематичне положення досліджуваних ліхенізованих грибів (*Lichenophyta*) соснового лісу с. Гаврилівка Ізюмського району Харківської області.

Розроблено таксономічний список та анований список епіфітних та епігейних лишайників-індикаторів соснового лісу с. Гаврилівка Ізюмського району Харківської області.

За результатами дослідження проведена ідентифікація та класифікація досліджуваних лишайників, надано характеристику видового їх різноманіття щодо соснового лісу с. Гаврилівка Ізюмського району Харківської області.

За результатами дослідження складено еколого – морфологічну характеристику епігейних та епіфітних ліхенізованих грибів (*Lichenophyta*) соснового лісу с. Гаврилівка Ізюмського району Харківської області.

Досліджено систематичну структуру та видовий склад ліхенізованих грибів (*Lichenophyta*).

Найбільша кількість лишайників (12 видів, 60%) представлена листуватими біоморфами, куцисту біоморфу мають 7 видів (35%), Із накипною

біоморфою виявлено 1 вид (5%) Серед кущистих і листуватих біоморф було виявлено ті, які можуть мати обидві форми, одну домінуючу, але рідко зустрічається й інша. Наприклад, евернія сливова (*Evernia prunastri*) – листувата / листу вато – кущиста, феофісія віїчата (*Phaeophyscia ciliata*) – листувата, іноді кущиста та інші.

Більшість лишайників трапляються на різних типах субстратів: на ґрунті, гнилій деревині та на корі дерев при основі стовбурів. Ці лишайники також схильні до кислих або слабо кислих збіднених на азот субстратів, трапляються переважно у середовищі зі середньо вологим повітрям та з різним рівнем освітлення.

Отже, під час дослідження проаналізовано біологічні особливості ліхенізованих грибів (*Lichenophyta*), їх морфологічні типи таломів (біоморфи), екологічні особливості епігейних та епіфітних лишайників.

Список використаних джерел

1. Екологічний паспорт Харківської області, 2021. <https://cutt.ly/QXLKjXD>
2. Щоденник навчально-польової практики з ботаніки. Нижчі рослини: практичний посібник / укладач І. П. Упатова. Харків: КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР. 2021. 107 с.
3. <https://redbook-ua.org/category/ascolichenes/>

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ – ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Дехтярьова О. О., Калашник Д. С.

Сьогодні прийнято вважати метод проєктів одним з найактуальніших і найперспективніших методів навчання.

Оскільки сучасних дітей досить важко зацікавити та мотивувати вивчати чи дізнаватися щось нове, на допомогу приходить метод проєктної діяльності. Адже він спонукає учнів вирішувати поставлену проблему шляхом вивчення і отримання певної суми знань, досліджуючи щось.

На відміну від традиційних заходів, які спрямовані на передачу школярам готового соціального досвіду, проєктна діяльність учнів дає змогу найбільш повно врахувати здібності, потреби та наміри учнів. Проєктна діяльність розглядається нами як чинник розвитку в учнів творчого мислення, формування самостійності, креативності та комунікабельності, як важлива умова становлення особистості у просторі існування.

Перевагами проєктної технології є забезпечення високого рівня знань, компетенції самостійно набувати і застосовувати знання на